

[Photo: Piqsels]

Nabolagserfaringer etter flyktningkrisa

Da det i 2015 på kort tid ble etablert mange mottak for asylsøkere ble flyktningkrisa opplevd på lokalt nivå i Norge. Vi studerte holdninger og lokalmiljø og fant at:

- 1) Både bekymringen og villigheten til å bidra før mottakene ble opprettet var betydelig, men effekten av å oppleve mottakene førte til lettelse.
- 2) Informasjonsmøtene som ble holdt før åpningen av mottakene hadde en viktig sosial funksjon for å luften og håndtere uenighet.
- 3) Befolkningen opplevde mindre endring lokalt enn nasjonalt etter asylankomstene og var mer positive til integreringen av flyktninger i sitt eget nærmiljø enn i Norge som helhet.

FORFATTERE

Hege Høivik Bye, Førsteamanuensis i sosialpsykologi
Susanne Bygnes, Professor i sosiologi
Elisabeth Ivarslåten, Professor i statsvitenskap
Mette Strømsø, Forsker

Alle ved **Universitetet i Bergen**

PROSJEKTINFORMASJON

Imagining and Experiencing the 'refugee crisis'
Ledet av Susanne Bygnes

Finansiert av Norsk Forskningsråd
Prosjektnummer 262987

Mer informasjon om publikasjoner og prosjekt <https://www.uib.no/en/imex>

POLICY BRIEF

Betydelig bekymring og hjelpevilje

I perioden før de nye mottakene og akuttmottakene ble etablert omkring i lokalmiljø i Norge var medietrykket på asylsøkeres reise gjennom Europa svært stort. *Forestillingene* knyttet til hvilke konsekvenser ankomstene ville få i norske lokalmiljø var derfor en betydelig faktor både i bekymringen og hjelpeviljen som bredte seg lokalt før åpningen av mottakene. Som mange andre steder, var det i de tre lokalmiljøene vi nærstuderte vilje til mobilisering. Dette viste seg i noe motstand mot etableringen mottak i nabolaget, men også støtte til asylsøkerne som skulle komme.

Innad i lokalmiljøene ble det gitt tydelig uttrykk for både frykt og usikkerhet knyttet til etableringen av mottakene. Samtidig ble det mobilisert massivt gjennom grupper som *Refugees welcome* og ulike lokale initiativ for å hjelpe. Senger ble skrudd sammen og klær og leker ble samlet inn og sortert av frivillige frem mot ankomsten. Etter åpningen av mottakene fortsatte det lokale arbeidet for å bidra til å bedre asylsøkeres hverdag.

Informasjonsmøtenes sosiale funksjon

I forkant av at det ble etablert mottak i de tre lokalmiljøene vi studerte ble det holdt ett eller flere informasjonsmøter i regi av lokale myndigheter og UDI. Møtene skulle bidra til å informere befolkningen bosatt i området rundt mottaket som skulle åpnes, men vi fant at møtene hadde en viktigere sosial funksjon enn det som var intendert. Møtene ble av noen sett på som en mulighet til å uttrykke den usikkerheten, frykten eller motstanden de og andre i lokalmiljøet kjente på før åpningen.

For andre ble møtene en mulighet til å veie opp for, eller slå ned på, slike stemmer i lokalmiljøet. Møtene ble både en protestarena og en mulighet til å styre eller tone ned uønskede stemmer. I ett tilfelle nådde hendelser på det lokale møtet den nasjonale pressen og lokalmiljøet ble vist i media som lite inkluderende. Her ble det å motbevise dette bildet av lokalmiljøet en viktig drivkraft bak den storstilte mobiliseringen for å ønske beboerne på mottaket velkommen. I tillegg til å mobilisere den lokale frivilligheten identifiserte vi to andre motstandsstrategier for å motvirke et negativt mediebilde av lokalmiljøet: aktivt arbeid for å tone ned konflikt før møtene fant sted og aktive bekreftelser av innvandringskritiske røster som marginale og lite representative i lokalmiljøer der de tok stor plass under møtene. Studiet av møtenes sosiale funksjon viser at lokale konflikter knytta til opprettelse av mottak også i stor grad handler om relasjonen mellom lokale innbyggere og hvordan lokalmiljøet skal ta imot asylsøkerne.

Lettelse og aksept på lokalt nivå

Spørsmål knyttet til migrasjon er sterkt knyttet til nasjonale spørsmål om grenser og velferdsstatens bærekraft. Gjennom å fokusere på lokale reaksjoner og bruke surveyeksperimentet som sammenlikner holdninger knyttet til det lokale og holdninger knyttet til det nasjonale har vi undersøkt hva som skjer når nabolag går fra å

forestille seg asylsøkeres ankomst til landet til å *oppleve* dem i nabolaget.

Vi fant at folks forestillinger før ankomst var mer negative enn opplevelsene etter at mottakene var etablert. Vi fant ikke utbredt kontakt eller mange nye vennskapsbånd, men at tilstedeværelsen av asylsøkerne i nabolaget førte til et lettelsens sukk sammenliknet med forestillingene før deres ankomst. Når det gjelder opplevelse av endring etter flyktningkrisen på lokalt og nasjonalt nivå, finner vi at folk på lokalt plan oppgir mindre grad av endring enn de som blir spurt i hvilken grad *Norge* har endret seg etter flyktningkrisa. Dette gjelder også respondentene som fikk et flyktningmottak i nærheten av der de bodde. Vi ser at dette delvis kan knyttes til *hvor* befolkningen henter informasjon fra. Når respondentene opplever noe lokalt henter de i større grad informasjon fra lokale medier, samtaler med bekjente og egne opplevelser, mens informasjon om asylsøkerne i *Norge* hentes i størst grad fra media generelt.

Konkusjon og implikasjoner

De lokale debattene rundt etableringen av mottak dreide seg ikke bare om forholdet til asylsøkerne, men også om forhandlinger innad i lokalmiljø, om lokal identitet og selvforståelse. Konfliktene og uroen omkring etableringene preget i liten grad lokalmiljøene etter at mottakene var åpnet siden opprettelsen hadde mindre negative konsekvenser enn folk hadde forestilt seg på forhånd. Det er en generelt mer aksepterende holdning til migrasjon og integrering på lokalt plan enn på nasjonalt plan. Implikasjonene for lokale og nasjonale myndigheter er at det er behov for en arena å luften bekymringer og diskutere kommende asylmottak, men at det også er et stort potensial for aksept og inkludering på lokalt plan i Norge når det tilrettelegges godt, også i lokalmiljø der det uttrykkes bekymring for åpningen av mottak.

Referanser

Bygnes (2020) A collective sigh of relief: local reactions to the establishment of new asylum centers in Norway
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0001699319833143>

Bye, Bygnes og Ivarsflaten (2021) The local-national gap in intergroup attitudes and far-right underperformance in local elections
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpos.2021.660088/full>

Strømsø og Bygnes (2021) Local responses to hostility to new asylum seeker centers in Norway
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/imig.12952>